

УДК 658:658.615

JEL Classification L26, O16, R49

DOI: 10.31375 / 2226-1915-2018-1-106-116

АНАЛІЗ СУТНОСТІ ТА УМОВ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ

Г.Є. Беляєва,

к.е.н., доцент, доцент кафедри «Підприємництво»

bel.ann44@gmail.com

О.Г. Пустовіт

асистент кафедри «Підприємництво»

pustovitt@ukr.net

Одеський національний морський університет, Одеса, Україна

Анотація. У статті досліджено умови формування підприємницького потенціалу підприємств морської галузі, а також відображено різноманітність існуючих підходів до визначення та формування підприємницького потенціалу підприємства. Проаналізовано існуючі наукові дослідження та підходи щодо віднесення досліджуваного потенціалу до складу економічного, трудового, виробничого та психологічного. Акцентовано увагу на значній ролі підприємницького потенціалу персоналу, а також розвитку здібностей, якостей і навичок, необхідних для ефективної реалізації досліджуваного потенціалу. У результаті аналізу наукових дефініцій, представлено місце підприємницького потенціалу у системі соціально-економічного потенціалу підприємства та засоби розкриття внутрішнього підприємницького потенціалу персоналу.

Ключові слова: підприємництво, підприємницький потенціал, оцінка підприємницьких здібностей, морська галузь.

АНАЛИЗ СУЩНОСТИ И УСЛОВИЙ ФОРМИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРЕДПРИЯТИЙ МОРСКОЙ ОТРАСЛИ

А.Е. Беляева,

к.э.н., доцент, доцент кафедры «Предпринимательство»

Е.Г. Пустовит

асистент кафедры «Предпринимательство»

Одесский национальный морской университет, Одесса, Украина

Аннотация. В статье исследованы условия формирования предпринимательского потенциала предприятий морской отрасли, а также отражено разнообразие существующих подходов к определению и формированию предпринимательского потенциала предприятия. Проанализированы существующие научные исследования и подходы по отнесению исследуемого потенциала к составу экономического, трудового, производственного и психологического.

Акцентируется внимание на значительной роли предпринимательского потенциала персонала, а также развития способностей, качеств и навыков, необходимых для эффективной реализации исследуемого потенциала.

© Беляєва Г.Є., Пустовіт О.Г., 2018

В результате анализа научных дефиниций, представлено место предпринимательского потенциала в системе социально-экономического потенциала предприятия и факторы раскрытия внутреннего предпринимательского потенциала персонала.

Ключевые слова: предпринимательство, предпринимательский потенциал, оценка предпринимательских способностей, морская отрасль.

УДК 658:658.615

JEL Classification L26, O16, R49

DOI: 10.31375 / 2226-1915-2018-1-106-116

THE ANALYSIS OF ENTERPRISE POTENTIAL SUBSTANCE
AND FORMATION CONDITIONS ON THE MARITIME INDUSTRY ENTERPRISES

Belyaeva G.E.,

SEcon, docent, docent of the Department of «Entrepreneurship»
bel.ann44@gmail.com

Pustovit O.G.

Assistant of the Department of «Entrepreneurship»
pustovitt@ukr.net

Odessa National Maritime University

Abstract. *The current situation in the maritime industry where prevails the ownership private form, contributes to the entrepreneurial activity development as a particular type of economic behavior.*

From the moment of entrepreneurship theory emergence (in the works of R. Cantillon, A. Smith, J. Tyunen, J. Schumpeter), are formed the conceptual conditions for the entrepreneurial potential genesis as the basis for the entrepreneurial activity implementation.

Entrepreneurial potential as a complex economic category, which is exploring the important for assessing the reserves of enterprise development. As the point of view the entrepreneurial potential use and realization, scientists consider it as part of the production, managerial, labor and psycho-physiological potentials.

The research subject is an analysis of the entrepreneurial potential essence and the conditions formation for its implementation in the maritime industry.

The existing scientific researches and approaches concerning the attribution of the investigated potential to the composition of economic, labor, production and psychological are analyzed. The technological and psycho-physiological components of the entrepreneurial potential formation are considered in the article.

The formation of enterprise activity directions on the potential basis is shown and the entrepreneurial potential place as the enterprise activity source of the organization is indicated. The entrepreneurial potential realization and reproduction influence on the financial and economic indicators of the enterprise activity and its value are observed.

Keywords: *entrepreneurship, entrepreneurial potential, assessment of entrepreneurial abilities, maritime enterprise.*

Постановка проблеми. У сучасній ситуації, що склалася в економічному просторі країни, підприємництво, перебуваючи в певному соціально-економічному контексті, відчуває на собі вплив безлічі чинників, але при цьому є динамічним і індивідуальним. Загальноекономічною умовою розвитку підприємництва (бізнесу) є реалізація та відтворення підприємницького потенціалу та створення відповідного підприємницького клімату. Це особливо є актуальним для підприємств морської галузі, діяльність яких найчастіше пов'язана з торгівлею, переробкою вантажів, сервісною діяльністю, консалтингом, експедируванням, крьюінгом, де основою функціонування є значні фінансові, виробничі ресурси та людські комунікативні фактори.

Огляд останніх досліджень та літератури. Дослідженням проблем виникнення та формування підприємницького потенціалу присвячено роботи вітчизняних та зарубіжних науковців: S.C. Santos, Н.С. Краснокутської, М.В. Грачева, Є.В. Лапіна, О.Б. Гіріної, І.В. Васильєвої, Д.В. Розова, Є.С. Колчанової та інших авторів.

Підприємництво можна охарактеризувати як діяльність, що пов'язана з вкладенням коштів та інших засобів з метою отримання прибутку на підставі сполучення особистої вигоди і суспільної користі [1]. З моменту виникнення теорії підприємництва (у роботах Р. Кантільона, А. Смита, Й. Тюнена, Й. Шумпетера) формуються концептуальні умови виникнення підприємницького потенціалу, як основи реалізації підприємницької діяльності.

У науковій літературі підприємницький потенціал розглядається в контексті економічного, виробничого, трудового, психологічного потенціалів, оскільки в процесі здійснення підприємницької діяльності залучаються і взаємодіють безліч економічних ресурсів.

Завдання дослідження. Метою статті є визначення сутності та аналіз умов виникнення та формування підприємницького потенціалу підприємства.

Основний матеріал дослідження. Підприємницький потенціал – це складна економічна категорія, вивчення якої важливо для оцінки резервів розвитку підприємства. Існує декілька підходів у сучасній науці щодо віднесення підприємницького потенціалу до певної категорії потенціалу підприємства.

І.В. Васильєва надає визначення досліджуваного потенціалу підприємства шляхом інтеграції основоположних ознак підприємницької діяльності з типовою моделлю виробничого потенціалу, і відображає підприємницький потенціал, як сукупність внутрішньогосподарських резервів підприємства, що формуються за рахунок кращого комбінування наявних у його розпорядженні трудових і економічних ресурсів, прояву ініціативи, новаторства, реалізація яких дозволить забезпечити зміцнення ринкових позицій, завоювання конкурентних переваг і зростання доходів суб'єкта підприємницької діяльності за рахунок найбільш повного задоволення ринкового попиту [2].

Автори А. Байдаков, Ю. Бінатов, В. Попов вважають одним з найважливіших соціально-економічних елементів підприємницького потен-

ціалу – трудовий потенціал, оскільки можливість формування і реалізації потенціалу підприємництва безпосередньо залежить від забезпеченості трудовими ресурсами. Важливо відзначити, що ряд авторів (І.Е. Чепляева, Н.І. Дряхлова, Р. Хизрич та ін.), розглядають не трудовий потенціал як частину підприємницького, а підприємницький як частину трудового [3]. Ці підходи не взаємовиключають один одного, оскільки вибір пріоритетів визначається контекстом дослідження та напрямом застосування.

С.В. Невдаха вважає підприємницький потенціал підприємства комплексною категорією, яка відображає здатність працівників ефективно займатися підприємницькою діяльністю в рамках організації [4]. Це інтегральна міра здібностей персоналу реалізовувати наявні у нього можливості у підприємницькій діяльності.

У дослідженнях Краснокутської Н.С. підприємницький потенціал визначається сукупністю здібностей, знань і навичок людей щодо здійснення підприємницької діяльності. Тобто в основі підприємницького потенціалу лежить його нематеріальна складова – наявність у носія такого потенціалу певних здібностей (професійних, психофізіологічних, соціально-культурних) і компетенцій [5].

Оскільки носієм підприємницьких здібностей та інструментом реалізації досліджуваного потенціалу є людина, доцільним є фокус уваги зосередити на «підприємницькому потенціалі» людини (персоналу). У результаті аналізу еволюції наукових поглядів на зміст понять «робоча сила», «трудова ресурси», «трудова потенціал», «людський фактор»,

«людський капітал» і «підприємницький потенціал», Колчановою Є.Є. сформульоване поняття підприємницького потенціалу персоналу як системи можливостей, здібностей та інших характеристик людини, що реалізуються в процесі праці персоналу і розвиваються під впливом стимулів, мотивації та філософії управління виробничою діяльністю [6]. Таким чином, підприємницький потенціал є сукупністю різних (актуалізованих і резервних) здібностей, умінь і знань людини, яка створює зовнішнє і внутрішнє організаційно-економічне середовище, що забезпечує можливості реалізації інноваційних здібностей людини.

В основі формування підприємницького потенціалу персоналу лежать технологічна (умови праці) і психофізіологічна складові (дисципліна праці). Професійно-кваліфікаційна складова відображає якість робочої сили, трудових ресурсів і резерву. Необхідним завершуючим чинником формування підприємницького потенціалу персоналу є креативна складова, яка визначається творчою активністю і впливає на зростання продуктивності праці, мотивацію персоналу до розвитку і залучення у трудовий процес [7].

Якщо розглядати підприємницький потенціал з точки зору психологічного аспекту, можна виділити його складові: підприємницька мотивація, соціальна, психологічна компетенції та компетенція менеджменту [8]. Одна з найважливіших причин успіху підприємства являється мотивація. Вона проявляється в зосередженні і спрямуванні зусиль на успішну підприємницьку діяльність. Соціальна складова характеризується

здатністю ефективно взаємодіяти і співпрацювати з іншими людьми. Не менш важливою є психологічна компетенція, що проявляється в наборі навиків й умінь, характерних для підприємницьких осіб і розглядається як синергетичний ефект, тобто позитивний результат спільної дії працюючої разом групи людей в управлінні бізнесом.

У роботах Лапіна Є.В., Гіріної О.Б. даний потенціал є структурним елементом економічного потенціалу і включає ініціативно-ризиковий (дозволяє врахувати підприємницьке чуття, ініціативністю особливу ризикованість і непередбачуваність інноваційної сфери діяльності) та управлінський потенціали (здатність управлінського персоналу на засадах професіоналізму оптимально застосувати професійно-кваліфікаційний, творчий потенціали та організаційну спроможність з метою досягнення стійкого і ефективного функціонування підприємства) [9; 10]. Будучи складовою частиною економічного потенціалу, він володіє специфічними особливостями, які визначаються як характером конкретного виду підприємницької діяльності, так і особливостями економічної системи.

З погляду ресурсно-функціонального підходу, підприємницький потенціал може бути представлений як результат взаємодії та взаємовикористання виробничої, фінансової, трудової, інвестиційної складових потенціалу підприємства, що загалом належать до економічного потенціалу.

В глобальній сутнісній характеристиці всі названі категорії є частиною соціально-економічного потенціалу, оскільки, на думку Ушенко

Н.В., значення терміну «економічний потенціал» ідентичне поняттю «соціально-економічний потенціал», оскільки використання першого можливе тільки при залученні трудового капіталу, що також повинна враховувати методика його оцінки в системі функціонування підприємства [11].

Класифікація потенціалу підприємства за його локальними елементами та їх наступна оцінка дозволяють виявити ступінь використання окремих його складових та наявних резервів, а також можливості підприємства щодо перспективних напрямів ефективного вкладення коштів і удосконалення управління підприємством для підвищення ефективності його роботи і подальшого розвитку. На рис. 1 представлено формування підприємницького потенціалу у системі соціально-економічного потенціалу підприємства.

Підприємницький потенціал має прояви зовнішньої та внутрішньої реалізації. Оскільки підприємницька діяльність покликана створювати та отримувати прибуток, то ступінь реалізації підприємницького потенціалу – є дії, спрямовані на можливість його отримання та підвищення.

У внутрішньому середовищі підприємницький потенціал реалізується завдяки органічному взаємозв'язку з трудовим потенціалом і набуває його властивостей при поєднанні різних видів ресурсів підприємства та здатності їх використовувати. Таким чином, формується внутріфірмове підприємництво.

У результаті досліджень Глобального моніторингу підприємництва (Global Entrepreneurship Monitoring, GEM), який вивчає потенціальну готовність займатися підприємницькою

діяльністю серед економічно активного населення, досить широко визначається внутріфірмове підприємництво – як будь-яка діяльність працівників щодо розвитку або запуску но-

вих продуктів і послуг, а також створення нових бізнес-одиниць в рамках існуючої організації [12; 13].

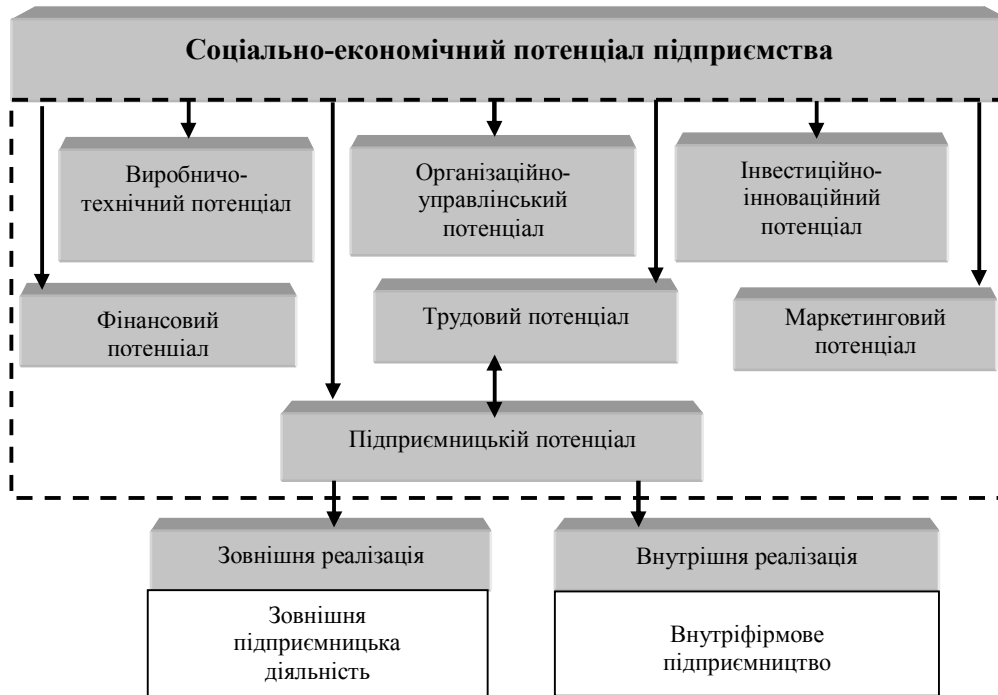

Рис. 1. Підприємницький потенціал у системі соціально-економічного потенціалу підприємства

Джерело: розроблено автором (Source: Own elaboration)

В процесі праці трудовий ресурс переходить в підприємницький потенціал, який є вже чимсь більшим, ніж вихідний рівень ресурсу дієздатності; це вже ступінь, що містить як нові накопичені якості, так і колишній рівень здібностей і вимог до ефективності споживання творчого потенціалу працівника [6].

Оскільки, підприємницький потенціал може бути реалізований не тільки в індивідуальній діяльності, але і в межах великої організації,

акцент робиться на вивченні тих працівників, які грають ключову роль в створенні і розвитку підприємницьких ідей в компаніях. Це можуть бути підприємницькі ініціативи як вищої ланки, так і рядових співробітників.

Поряд з визнанням економічної свободи діяльності людини доцільним є вимір показників якості роботи персоналу та виявлення умов, що на них впливають. Розкриття внутрішнього підприємницького по-

тенціалу можливо за допомогою оцінки персоналу, а саме:

- здібностей, кваліфікації, навичок, вмінь, професійних компетенцій;
- творчих та інноваційних можливостей;
- особистих якостей, емоційної стійкості;
- рівня ризикованості та адаптації до стресових умов;
- особистих амбіцій та прагнення до саморозвитку.

Комплексна оцінка наведених характеристик персоналу організації дає можливість спеціалістам віднести до категоріальних груп і розробити план розвитку кожної групи персоналу та залучення до трудового процесу, на основі реалізації особистого потенціалу кожної трудової одиниці. Розвиток суспільства призводить до зміни соціальних цінностей і працівники не тільки шукають способи збільшення доходів, а й прагнуть до самореалізації та незалежності прийняття рішень [14].

Виходячи з того, що результатом роботи кожного працівника є створення додаткової вартості, а завдяки використанню особистого потенціалу на основі синергетичного ефекту, відбувається максимально можлива реалізація підприємницького потенціалу підприємства. Це буде мати позитивний вплив як на фінансову ефективність роботи підприємства, так і на вартість бізнесу в цілому.

Таким чином, можна зробити висновки, що відтворення і зростання підприємницького потенціалу залежить не стільки від одного елемента, а від їх взаємодії та збалансованості використання ресурсів. Віднесення

досліджуваного потенціалу до складу економічного, трудового, виробничого чи психологічного залежить від концепції та підходу щодо оцінки потенціалу підприємства та виду діяльності.

На рис. 2 розглянуто формування напрямів діяльності підприємства в залежності від видів потенціалу підприємства (у вигляді складових підсистем – локальних потенціалів), на основі яких здійснюються види діяльності підприємства.

Підприємницький потенціал, як структурний елемент економічного потенціалу, орієнтований у зовнішнє середовище задля максимального задоволення потреб споживачів у товарах і послугах, виступає основою та підґрунтям здійснення підприємницької діяльності організації.

Підприємства морської галузі у портовій сфері реалізують комерційні функції: обслуговування суден, навантажувально-розвантажувальні роботи, перевезення вантажів і пасажирів у межах порту, берегові роботи і операції у «тиловій» зоні порту, інформаційна і вантажорозподільча діяльність, експедирування вантажів [1; 15]. Це створює певне підприємницьке середовище та можливості реалізації підприємницького потенціалу.

Висновки. Таким чином, поняття підприємницького потенціалу в даних умовах розглядається як узагальнена збірна характеристика кваліфікаційних можливостей працівників морської індустрії, що включає спеціальну морську професійну підготовку, набір професійних компетенцій та підприємницьких якостей. Від якості підготовки фахівців морської галузі та створення сприятливого під-

присмницького середовища залежить ступінь забезпечення виконання Морської доктрини і доктрини Продовольчої безпеки країни.

Невизначеність є функціональним середовищем підприємницького потенціалу, де повинне відбуватись його відтворення засобом дії елементів.

Передусім, необхідним є врахування міжнародного досвіду та світових тенденцій на ринку транспортних послуг щодо реалізації названого потенціалу і впровадження нових форм співробітництва підприємств морської галузі.

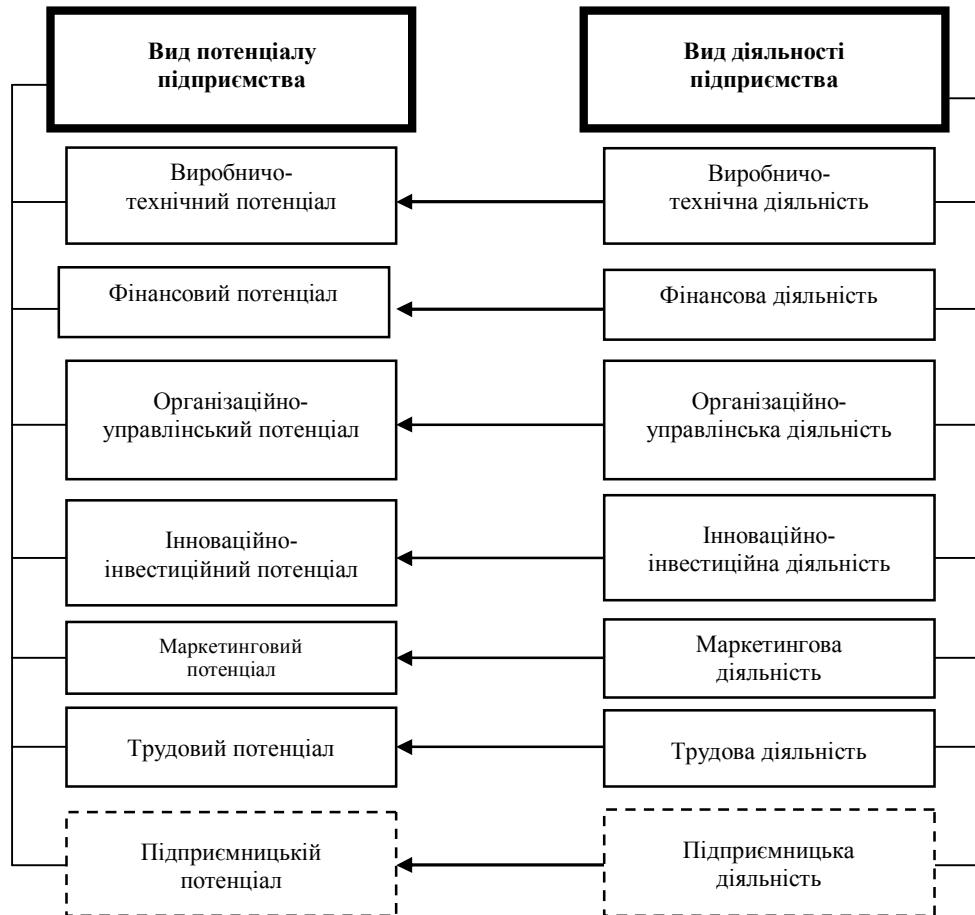

Рис. 2. Формування напрямів діяльності підприємства на основі потенціалу

Джерело: розроблено автором (Source: Own elaboration)

Тільки завдяки безперервному пошуку нових можливостей, комбінацій різних видів ресурсів, застосуванню новітніх методів управління та розвитку і навчання персоналу, складається підґрунтя для досягнення загальної мети – максимізація фінансового-економічних показників підприємства.

За умови успішної реалізації підприємницького потенціалу, він стає фактором підвищення ефективності антикризового управління підприємством та його інвестиційної привабливості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Чекаловець В.І. Підприємницька діяльність на морському транспорті // В.І. Чекаловець, Н.Г. Гребенник / Навч. посібник. – Одеса. Фенікс, 2011. – 366 с.
2. Васильева И.В. Предпринимательский потенциал и его роль в обеспечении устойчивого функционирования высшего учебного заведения в рыночных условиях / И.В. Васильева // Российское предпринимательство, 2009. – Том 10. – № 7. – С. 130-136.
3. Байдаков А.Н. Актуальные проблемы управления аграрным бизнесом: Монография / А.Н. Байдаков, Ю.Г. Бинатов, В.Н. Попов и др.; под общ. ред. А.Н. Байдакова. – Ставрополь: АГРУС Ставропольского гос. аграрного ун-та, 2013. – 348 с.
4. Невдаха С.В. Предпринимательский потенциал предприятия: понятие и структура / С.В. Невдаха // Вестник ТГУ, 2008. – № 10. – С. 441-449.
5. Краснокутська Н.С. Підприємницький потенціал торговельного підприємства: зміст, особливості та чинники формування / Н.С. Краснокутська, І.Г. Бубунець // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2013. – № 4 (60). – С. 125-129.
6. Колчанова Е.Е. Предпринимательский потенциал персонала: понятие и эволюция концепций / Е.Е. Колчанова // Аграрный вестник Урала. – № 7 (86), 2011. – С. 74-77.
7. Колчанова Е.Е. Критерии и показатели оценки предпринимательского потенциала персонала организации (предприятия) / Е.Е. Колчанова // Креативная экономика. – 2009. – Т. 3. – № 11. – С. 35-42.
8. Santos S.C. Psychosocial aspects of entrepreneurial potential / Susana Correia Santos, António Caetano & Luís Curral // Journal of Small Business & Entrepreneurship. – Volume 26. – 2013. – P. 661-685.
9. Ланін Є.В. Економічний потенціал підприємства: Монографія / Є.В. Ланін. – Суми: ИТ «Університетська книга», 2002. – 310 с.
10. Гіріна О.Б. Взаємозв'язок економічного та підприємницького потенціалів порта / О.Б. Гіріна, А.И. Гаврилова // VI всеукраїнська науково-практична конференція студентів та молодих вчених «Проблеми і перспективи розвитку транспорту»: Тези доповідей. – Одеса, 2017. – С.48-50.

11. Ушенко Н.В. Людський капітал: регуляторні механізми відтворення: Монографія / Н.В. Ушенко. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2008. – 288 с.
12. Amoros J.E. *Global Entrepreneurship Monitoring 2013 Global Report* / J.E. Amoros, N. Bosma. – Wellesley: Babson College, 2013. – 104 p.
13. Верховская О.Р. Глобальный мониторинг предпринимательства. Национальный отчет / О.Р. Верховская, М.В. Дорохина // Высшая школа менеджмента Санкт-Петербургского государственного университета, 2011. – 61 с.
14. Kelly D. *Global Entrepreneurship Monitor 2010 Global Report* / D. Kelly, J.E. Amoros, N. Bosma. – Universidad del Desarrollo. Global Entrepreneurship Research Association, 2011
15. Жихарева В.В. Підвищення ефективної діяльності та конкурентоспроможності підприємств морегосподарського комплексу України: Монографія / В.В. Жихарева, Н.В. Дубовик, Ю.О. Наврозова. – Одеса: Купрієнко СВ, 2016. – 239 с.

REFERENCES

1. Chekalovets, V.I. & Hrebennyk, N.H. (2011). *Pidpryyemnytska diyalnist na morskomu transporti* [Entrepreneurial activity in sea transport], Odesa, Feniks, 366 [in Ukrainian].
2. Vasilyeva, I.V. (2009) *Predprinimatelskiy potentsial i yego rol v obespechenii ustoychivogo funktsionirovaniya vysshogo uchebnogo zavedeniya v rynochnykh usloviyakh* [Entrepreneurial potential and its role in ensuring the sustainable functioning of higher education in market environment] – *Rossiyskoye predprinimatelstvo – Russian Entrepreneurship*, 10, № 7, 130-136 [in Russian].
3. Baydakov, A. N. (2013) *Aktualnyye problemy upravleniya agrarnym biznesom* [Actual problems of agrarian business management]. Stavropol: Stavropol Agrarian State University, 348 [in Russian].
4. Nevdakha, S.V. (2008) *Predprynimatelskiy potentsyal predpryyatyaya: ponyatiye y struktura* [Entrepreneurial potential of the enterprise: concept and structure]. *Vestnyk THU– Bulletin of the TNU*, №10, 441-449 [in Russian].
5. Krasnokutskaya, N.S. (2013). *Pidpryyemnytskiy potentsial torhovelnoho pidpryyemstva: zmist, osoblyvosti ta chynnyky formuvannya* [Trading company entrepreneurial potential: the content, features and formation factors] – *Naukovyy visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade*, №4 (60), 125-129 [in Ukrainian].
6. Kolchanova, Ye.Ye. (2011). *Predprinimatelskiy potentsial personala: ponyatiye i evolyutsiya kontseptsiy* [The entrepreneurial staff potential: the notion and concepts evolution]. *Agrarnyy vestnik Urala – Agrarian Bulletin of the Urals*, № 7 (86), 74-77 [in Russian].

7. Kolchanova, Ye.Ye. (2009) *Kriterii i pokazateli otsenki predprinimatelskogo potentsiala personala organizatsii (predpriyatiya) [Criteria and indicators for assessing the entrepreneurial staff potential of organization (enterprise)]. Kreativnaya ekonomika – Creative economy, № 11, 35-42 [in Russian].*
8. Santos, S.C. (2013) *Psychosocial aspects of entrepreneurial potential / Journal of Small Business & Entrepreneurship. – Volume 26, 661-685 [in English].*
9. Lapin, Ye.V. (2002) *Ekonomichnyy potentsial pidpryyemstva [Economic potential of the enterprise]. Sumy: YU «Universytetska knyha», 310 [in Ukrainian].*
10. Hyryna, O.B. (2017). *Vzayemozvyazok ekonomichnoho ta pidpryyemnytskoho potentsialiv porty [Interconnection of economic and business potential of the port]. Problemy i perspektyvy rozvytku transportu – Problems and prospects of transport development, Odesa, 48-50 [In Ukrainian].*
11. Ushenko, N.V. (2008). *Lyudskyy kapital: rehulyatorni mekhanizmy vidtvorennya [Human capital: regulatory reproduction mechanisms]. Donetsk: TOV «Yuho-Vostok, Ltd», 288 [In Ukrainian].*
12. Amoros, J.E. & Bosma, N. (2013) *Global Entrepreneurship Monitoring, Global Report, Wellesley: Babson College, 104. [In English].*
13. Verkhovskaya, O. R. (2011) *Globalnyy monitoring predprinimatelstva. Natsionalnyy otchet [Global monitoring of entrepreneurship. National Report], Vysshaya shkola menedzhmenta Sankt-Peterburgskogo gosudarstvennogo universiteta – Graduate School of Management at St. Petersburg State University, 61 [In Russian].*
14. Kelly, D., Amoros J.E. & Bosma N. (2011) *Global Entrepreneurship Monitor 2010 Global Report . Universidad del Desarrollo. Global Entrepreneurship Research Association, [In English].*
15. Zhykharyeva V.V., Dubovik, N.V. & Navrozova, Yu.O. (2016). *Pidvyshchennya efektyvnoyi diyalnosti ta konkurentospromozhnosti pidpryyemstv morehospodarskoho kompleksu Ukrayiny: [Enterprises effective activity and competitiveness increase of the Ukrainian seagoing complex]. Odesa: Kupriyenko SV, 239 [In Ukrainian].*

Стаття надійшла до редакції 20.02.2018

Посилання на статтю / Reference a JournalArticle: Аналіз сутності та умов формування підприємницького потенціалу підприємств морської галузі / Г.Є. Беляєва, О.Г. Пустовіт // Розвиток методів управління та господарювання на транспорті: Збірник наукових праць. – 2018. – № 1 (62). – С. 106-116.